Eduskunnan talousvaliokunta

Asiantuntijalausunto asiassa U 51/2023 vp

U 51/2023 vp - Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista ja sähköisen rahan palveluista sisämarkkinoilla (kolmas maksupalveludirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksupalveluista sisämarkkinoilla (maksupalveluasetus)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksupalveluista ja sähköisen rahan palveluista sisämarkkinoilla (kolmas maksupalveludirektiivi) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi maksupalveluista sisämarkkinoilla (maksupalveluasetus). KKV esittää lausuntonaan kuluttajanäkökulmasta seuraavaa:

KKV yhtyy U-kirjelmässä esitettyyn kantaan siitä, että yleisesti direktiivi- ja asetusehdotus ovat kannatettavia ja tavoitellut seuraukset tärkeitä myös kuluttajien kannalta. KKV pitää kannatettavana myös ehdotukseen sisältyvää käteisen saatavuuteen kohdistuvaa ehdotusta.

KKV kannattaa erityisesti sääntelytoimia, joilla pyritään ehkäisemään kuluttajiin kohdistuvia väärinkäytöksiä ja näistä kuluttajille aiheutuvaa haittaa ja epäluottamausta maksujärjestelmään ja verkkokaupankäyntiin. KKV näkee U-kirjelmässä todettuun tapaan tärkeänä, että myös muita keinoja väärinkäytösten ja niistä aiheutuvien vahinkojen estämiseksi kartoitetaan kattavasti.

KKV pitää kuitenkin huolestuttavana impersonaatiopetoksia koskevaan säännökseen (59 art.) sisältyvää muotoilua kuluttajan nopeasta toimimisvelvollisuudesta (without any delay). Resitaalikirjaus ei kuitenkaan vastaa täysin artiklan tiukkaa muotoilua. Varsinkin ensimmäisten uhrien osalta tietoisuuden ja toimintavelvollisuuksien aste voi poiketa myöhempiin petoksen uhreihin nähden, jolloin petostyypistä on mahdollisesti jo ehditty tiedottaa ja uutisoida. Tiukka vaatimus nopeasta toimintavelvollisuudesta voisi muodostua osassa tapauksista kuluttajien kannalta kohtuuttomaksi ja olisi myös heikennys kuluttajien asemaan nykyiseen ratkaisukäytäntöön nähden.

KKV katsoo myös, että kyseisen artiklan soveltamisalaa tulisi tarkastella uudelleen sen varmistamiseksi, että se kattaisi mahdollisimman laajasti erilaiset petostyypit, joissa maksupalvelun käyttäjiä erehdytetään asioitavan kumppanitahon suhteen. KKV toteaa myös, että kyseinen säännöksen muotoilu sisältää heikennyksen kuluttajien kannalta siltä osin kuin palauttamisvelvollisuudesta on säädetty 10 päivän kuluessa verrattuna pääsääntöön myös niissä tapauksissa, joissa kuluttajan ei epäiltäisi syyllistyneen petokseen tai törkeään huolimattomuuteen. Kuluttajien kannalta epäkohdaksi saattaa muodostua myös se, että maksupalveluntarjoajat voivat toisinaan vedota kuluttajan törkeään

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Postiosoite PL 5, 00531 Helsinki • **Puhelin** 029 505 3000 (pvm/mpm)
Y-tunnus 2502067-3 • **Sähköposti** kirjaamo@kkv.fi • **kkv.fi**

huolimattomuuteen myös tilanteissa, joissa tämän edellytykset eivät tosiasiassa täyty.

Siltä osin kuin asetusehdotuksessa on säädetty avoimen pankkitoiminnan kielletyistä esteistä koskien käyttäjän ohjaamista tunnistamisvaiheessa automaattisesti tiliä ylläpitävän maksupalveluntarjoajan verkkosivuston osoitteeseen KKV kiinnittää huomiota siihen, että sääntelyssä tulisi huomioida petostentorjuntaan liittyvät näkökohdat myös tältä osin. Toimintaympäristö, jossa kuluttajat enenevässä määrin tulisivat syöttäneeksi tunnistautumistietojaan kolmansien osapuolten sivustoille, voi osaltaan edesauttaa myös petollisten sivustojen mahdollisuuksia kalasteluun.

KKV pitää tärkeänä palveluntarjoajien tiedonantovelvollisuuksiin ja sen kautta kuluttajien tiedonsaantioikeuksiin kohdistuvia parannuksia. Näiltä osin KKV katsoo, että erityisesti ehdotukset kulujen ilmoittamista koskevasta sääntelystä ja maksutapahtuman sekä maksunsaajan tunnistamiseen liittyvästä sääntelystä ovat omiaan parantamaan kuluttajien asemaa U-kirjelmässä esitetyin huomautuksin.

KKV kannattaa palveluntarjoajien velvoitteisiin kohdistuvia täydennyksiä, joilla parannetaan maksupalveluita käyttävien kuluttajien oikeuksia. Tältä osin KKV näkee erityisen hyödyllisenä muun muassa tilitieto ja maksutoimeksiantopalveluita varten antamiensa suostumusten hallinnoinnin kuluttajalle mahdollistaman dashboard-sivun ylläpitovelvollisuuden. KKV myös korostaa, että kuluttajalla tulisi aina säilyä paitsi läpinäkyvyys tietojensa jakamisesta myös valintamahdollisuus siitä, mitä tietoja hänestä jaetaan kolmannelle. Avoimen pankkitoiminnan osalta tulisi lisäksi nimenomaisesti todeta kielletyksi kuluttajan sulkeminen tuotteen tai palvelun ulkopuolelle sen perusteella, ettei hän salli tietojensa jakamista. Esimerkiksi tilitietopalveluita on tarjottu erityisesti luottojen tarjonnassa luottokelpoisuuden arvioinnin yhteydessä. Näiltä osin säädetään jo KSL 7 luvun 13 b §:ssä siitä, että luottotarjouksen ehtona ei saa olla, että kuluttaja tekee sopimuksen myös toisesta palvelusta (kuten tilitietopalvelusta).

KKV pitää maksunsaajan yksilöllisen tunnisteen ja maksunsaajan nimen eroavaisuuksia koskevaa ehdotusta hyödyllisenä kuluttajien kannalta, ja katsoo, että ehdotuksen avulla voidaan osaltaan torjua virheellisiä suorituksia ja petoksia. KKV katsoo, että maksupalveluntarjoajien tiedonvaihdon petoksiin osallisista yksilöllisistä tunnisteista tulisi olla pakollista ehdotetun vapaaehtoisuuden sijaan. Maksupalveluntarjoajalla tulisi myös olla vastuu vahingoista, joita aiheutuu tällaisen yksilöllisen tunnisteen sisältämien petollisten maksutapahtumien toteuttamisesta sen jälkeen, kun tieto kyseisen yksilöllisen tunnisteen osallisuudesta petollisiin maksutapahtumiin on jaettu sen kanssa.

KKV kannattaa vahvaa tunnistamista koskevaan sääntelyyn esitettyjä täydennyksiä ja pitää tärkeänä vahvaan tunnistamiseen kohdistuvaa lisäystä saavutettavuusvaatimuksista. KKV pitää kannatettavana myös katevarauksia koskevia lisäyksiä liittyen tilanteisiin, joissa maksutapahtuman tarkka määrä ei ole ennalta tiedossa.

Lisäksi KKV kiinnittää huomiota siihen, että esityksen sanktiokehikon osalta tulisi varmistaa, että se istuu muuhun sääntelyyn ja että se muodostaa viranomais-valvonnan kannalta tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden.

Anna-Emilia Sirén
ryhmäpäällikkö